

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor:	Correspondențele sînt a se adresa redacțiunii „Fóia diecesană“;
Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl. — cr.	Pentru publicațiunile oficîose, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacã conțin pînã la 150 cuvînte 3 fl., pînã la 200 cuvînte 4 fl., de aci în sus 5 fl.	erã banii de prenumerațiune și inserțiunî la Tipografia diecesanã în Caransebeș.
„ „ „ „ pe 1/2 an . . . 2 „ 50 „		
„ România și strãinãtate pe an . . . 14 franci		
„ „ „ „ pe 1/2 an 7 „		

Nr. 779 B.

Publicațiune.

Deoarece lipsa de preoți în acésta diecesã numai este atãt de intețitóre, precum a fost pãnã acum, așa în considerarea decisului congresual luat în ședința V ținută în 12 Iunie a. e. Nr. prot. 65 Consistoriul diecesan în ședința sa de astãzi a luat concludul, cã începînd din 1 Septemvrie 1887 încolo și pentru parochiile de clasã a II și a III sã se prezãnti și admiși la ascultarea sciințelor teologice în institutul clerical diecesan numai acei tineri, cari au absolvit cu bun succes și purtare moralã corespundetóre 6 clase gimnasiali, erã pentru parochiile de clasã I sã vor primi în institutul clerical numai acei studenți, cari vor fi absolvit 8 clase gimnasiali cu bun succes și purtare moralã corespundetóre legilor școlare.

Ceiace prin acésta se aduce la cunoștință publicã spre orientare.

Caransebeș, din ședința consistorialã ținută în 8 Octomvrie 1886.

Episcopul diecesan:
Ioan Popasum p.

Fundațiunea Ana Alexandrovici din Lugos.

În numérul 39 al fóiei nóstre am fost publicat din cuvênt în cuvênt testamentul în Domnul fericitei Ana Alexandrovici din Lugos. Astãzi sîntem în dorita pozițiune a face cunoscute și modalitățile, cum s'a executat acel testament. Credem a fi de interes public, ba cutezãm a susține, cã sîntem datorî memoriei maritimósei și nobilei fundatóre și satisfacem intențiunilor ei, când pecãt ne este posibil, facem o micã dare de samã despre măréta ei fundațiune. Spre acest scop ne folosim de raportul oficial al comisiunei esmise din sinul sinodului

parochial din Lugos în 21 Ianuariu 1879 sub Nr. prot. 8, carele sunã precum urmèzã:

Onorabile Sinod parochial!

Subscriși însãrcinați din partea on. sinod par. în 21 Ianuariu 1879, cu decisiunea de sub Nr. 8 de a lua la revisiune și a censura socoțile epitropiei fundatiionale ale *Annei Alexandrovici* din Lugos, începînd anul 1865, ne luãm libertate a subșterne urmãtorul.

Raport comisional pro 1865.

A) În general.

Ana Alexandrovici de pie memorie, o cetățenã bravã, de legea gr. or. romãnã din Lugos, dãruitã de Dzeu cu frumoșã stare materialã, în lipsa de prunci din cãsãtoria ei cu *Constantin Alexandrovici*, prin testamentul ei din 19 Aprilie 1865 a dispus despre tótã averea sa mișcãtore și nemișcãtore, ce va rãmãnea dupã împãcarea legatelor, pentru scopuri publice și de mare interes și folos pentru poporțiunea greco-orientalã romãnã din Lugos.

Ea a rãposat în 29 Aprile 1865 și s'a înmormentat la 1 Mai. La doué sãptãmãni, adecã la 15 Mai s'a început inventarea întregèi averi rãmase dupã ea, și s'a încheiat în 19 Mai 1865 constãndu-sè prin *Judetul cercual din Lugos*, cã *Ana Alexandrovici* a lãsat dupã sine urmãtorea avere în preț de inventariu, și adecã:

în aur	1.841 fl. 05 cr.
în argint	7.756 fl. 29 cr.
în șeseri de argint	996 fl. 60 cr.
în libele la cassa de păstrare din	
Timișóra	13.000 fl. — cr.
în obligațiunî private	12.204 fl. 06 cr.
în mobile casnice	1.562 fl. 46 cr.
în avere nemișcãtore	11.040 fl. — cr.

în suna totalã 48.400 fl. 46 cr.

Afarã de unele legate, ce sè aflã însirate în

testament, *Ana Alexandrovici* a dăruit și destinat într-o sa avere pentru patru fundațiuni, și anume:

I. Pentru promovarea educațiunii solide a fetelor greco-orientale române a lăsat casa de sub Nr. 574 dimpreună cu intravilanul, având din venitul a unei părți a acestei case a se solvi învățătorea și alte dări recerute; era în despărțământul de a stânga porții va fi locuința învățătoarei și a școlei; era pentru casul când lipsa ar aduce cu sine, ca localitatea acesta să se mărească, mai lasă cărămida afiătoare p'atunci în curtea casei și 600 fl. bani gata, cari însă până la adaugerea zidirei au să fie depuși în casa de păstrare din Timișoră. D'asupra casei a cerut a se pune următoarea inscripțiune: „*Fundațiunea ortodoxă răsăritenă a Anei Alexandrovici născută Popovici pentru creșterea fetelor române.*”

II. Pentru văduvile sărace a lăsat o fundațiune în bani gata de 8000 fl. v. a. Interesele acestui capital se vor împărți acelor văduve, cari prin nenorocire sau alte împrejurări au devenit la starea miseriei, prerogativă vor avea nemurile ei, măcar să nu fie cu locuința în Lugos.

III. Pentru studenții săraci de religiunea greco-orientală din Lugos a lăsat suma de 8000 fl. v. a. care va purta numele: *Fundațiunea Anei Alexandrovici născ. Popovici* și numai trei părți ale intereselor după această sumă, se vor distribui de ocamdată numai între 3 tineri, era a patra parte să se împartă înr'atâta tineri, câți epitropia fundațiunii va afla de bine.

IV Pentru săracii din Lugos a lăsat 2000 fl. v. a. și interesul după acest capital va avea a se distribui între câți de mulți săraci, după dispunerea epitropiei.

Manipulațiunea întregă a averii și a fundațiilor numerate mai sus, fu concredută unei epitropii deosebite, constătătoare din șapte membrii și adevă din doi preoți și cinci mireni de relegia greco-orientală română.

Pentru prima-ora fu denumită această epitropie prin testament, și anume: *Ioan Marcu protopresbiter, Pavel Maniu paroch, Filip Pascu, Alexandru Atavasievici Ioan Faur, Constantin Rădulescu și Dr. Aureliu Maniu din Lugos*; era pentru casul, decă unul sau altul n'ar primi de a fi membru sau ar răposa, testamentul dispune: că adunarea generală a bisericii gr. or. din Lugos, să intergască numărul epitropiei.

Ioan Faur resignând în 30 Iulie, în locul lui s'a ales de membru al epitropiei *Ioan Vancca* în 13 August 1865.

Tot acestei epitropii s'a concredut și cescutarea tuturor dispozițiilor testamentare.

Epitropia compusă din bărbații mai sus numiți și însărcinată și din partea sedriei comitatense, în 19 Mai 1865, adevă îndată la încheierea inventariu-

lui a și primit totă averea inventată în preț de 48.400 fl. 46 cr. spre manipulațiune și realizare.

Aci se începe dară activitatea epitropiei și se continuă pân' astăzi, însă fără ca socoțile acestei epitropii să se fie reveđut vreodată prin adunarea generală a bisericii respective dela intrarea în viață a statutului organic, prin *Sinodul parochial* precum trebuia să se întempe în tot anul, atât în înțelesul testamentului cât și după natura lucrului.

Însemnăm aci numai atâta, că în 14 Februarie 1866 s'a subscernut aceste socoți adunării generale și acesta alegând o comisiune în persoanele ddor *Atan. Marienescu, Ioan Condali, Ioan Pavel, Pavel Dragomir și Ios. Tempia* le-au predat spre revisiune și opiniorare, punându-le termen de 14 zile, însă comisiunea acesta n'a satisfăcut însărcinării. Tot așa s'a întemplat la anul 1871, când la o propunere specială a comisiunii esmise pentru censurarea socoților anuale bisericesci, s'a decis sub Nrul prot. 10 pct. 5, că în viitoriu deodată cu socoțile bisericesci să se censureze și socoțile anuale ale epitropiei fundamentale „*Ana Alexandrovici*” prin forul legal, adevă: prin Sinodul parochial, dar durere nici acesta decisiune sinodală până astăzi nu s'a executat și așa putem constata, că socoțile acestei fundațiuni, până astăzi nici odată nu s'a luat la revisiune perfectă.

Cestiunea revisiunii socoților epitropiei fundamentale s'a scuturat de nou d'abia la Sinodul parochial din 21 Ianuariu 1879. Subscriși apoi, dimpreună cu dl *Vasilie Petric*, exactor cottens, carele de atunci încôce a și răposat în Domnul, furăm esmiși din partea Sinodului par. spre a censura, precum amintirăm și la începutul acestui raport, toate socoțile epitropiei fundamentale începând dela anul 1865.

Când trecem acum la activitatea subsemnatei comisiuni, ni se pôte pune întrebarea precalabilă: cum de această comisiune abea după doi ani vine așa subșterne *Sinodului parochial raportul său*?

Maî departe, ce e cauza acestei întârzieri?

La aceste întrebări, cari cu tot dreptul ni se pot face, să ne fie permis a ruga pe on. sinod parochial a nu trece cu vederea greutățile, ce le-a avut a întâmpina comisiunea cu procurarea actelor necesari, căci în lipsa lor nu se putea începe nimic.

Așa am fost constrinși, ca în ședința noastră din 10 Februarie 1879 să recercăm pe Revd. D. protopresbiter actual, ca pe președintele epitropiei fundamentale, pentru transpunerea tuturor actelor referitoare la fundațiunea *Anei Alexandrovici*, precum și comunicarea listei membrilor actuali ai epitropiei fundamentale, pentru-ca acesta să ne pôtă da deslucirile necesarii în interesul deslegării grelei noastre misiuni.

După mai multe corespondințe schimbate în acesta cestiune ne-am convins, că afară de notificările aflate în protocoțele adunării generale și mai

fără în decisiunea sinodului parohial din anul 1871 alte date sau documente referitoare la această fundațiune nu se află în arhiva bisericeii, și că tot ce ne poate servi de îndreptariu, se află la membrii epitropiei fundaționali: ddnii. *Constantin Rădulescu*, și *Iulian Ianculescu*. *Testamentul și inventariul original de cari avem noi lipsă imperativă, aceste documente îndesert le-am căutat în arhiva epitropiei, căci acolo am aflat numai o copie a inventariului, introdusă în jurnalul epitropiei din anul 1865, dar și acesta nefiind scrisă de nimenea, prin urmare neautentică, comisiunea nu o putu lua de basă a lucrurilor sale; precum nici testamentul reșosatei decopiat numai simplu în protocolul adunării generale bisericești din anul 1865.*

Deci comisiunea în ședința sa ddo 5 Martie 1879 a decis, că atât testamentul cât și inventariul original, să se caute în arhivul comitatens.

La sedria orfanală a comitatului aflăram actele lășamentali, însă nici aci n'a fost alăturat testamentul original ci numai o copie legalisată.

D'abca în luna lui Novembre 1879, după multe fatigii și căutări aflăram testamentul original al reșosatei *Ana Alexandrovici* în arhiva cea mare a Comitatului într'un dolap separat, unde se află și astăzi. Am luat apoi copie legalisată atât după testament, cât și după inventariu și pe acestea, dimpreună cu celelalte acte și protocoale ale comisiunii le accludăm la acest raport prelungă observarea, că speșele timbrelor și descrierei testamentului și inventariului, făcând 20 fl. v. a. epitropia fundațională le-a și solvit prelungă asignare și cvitare regulată.

Din motivele acestea comisiunea până în luna lui Novembre 1879 n'a fost în stare a-și începe lucrarea sa în meritul causei; deci întârzierea cu revisiunea socoților fundaționali nici pe departe nu se poate atribui membrilor comisionali.

B) În special.

Acum trecând la socoțile de sub întrebare, trebuie să însemnăm înainate de toate, că în acest raport se cuprind numai socoțile anului 1865.

Deci relativ la socoța anului 1865, comisiunea a constatat:

că epitropia constătătoare din ddnii *Ioan Marcu* ca președinte, *Pavel Maniu*, *Filip Pascu*, *Alexandru Athanasievici*, *Ioan Vancea*, *Constantin Radulescu* și *Dr. Aureliu Maniu* ca membrii, au primit la mână totă averea fundațională în 19 Mai 1865 în prețul inventariului cu 48.400 fl. 46 cr. v. a. spre manipulațiune.

(Tinea va urma.)

Gunoiul și tractarea lui.

Plânta se nutrește ca și animalul cu diferite materii. Natura a depus în fie-care pământ roditoriū o cantitate ore care de materii nutritore pentru plântă. În decursul vegetațiunei, adecă: dela sēmē-

nat până la răcoltă plântele scot din pământ cu ajutoriul rădăcinelor o anumită cantitate de materii nutritore și în mēșura, în care au fost în stare a scote aceste materii cu ajutoriul rădăcinelor lor, creșe și produc rod.

Drept aceea pământul perde cu ocașiunea fiecării răcolte atâtea materii, câte materii s'au scos din el în formă de bucate, și cu cât mai multe bucate s'au produs pe un loc cu atât mai multe materii a perdit respectivul loc; — prin urmare decă nu se dau înderēpt pământului în ore care chip materiile, care se iaū din el în fie-care an în formă de bucate, pământul perde succesive tōte materiile și în fine devine cu totul neproductiv.

Drept aceea economul prevedetoriū nu va accepta sosirea acestui moment trist, ci se va îngriji de tēmpuriū a da pământului în drept accia, ce a împrumutat dela el și astfel își va asigura pentru tōte tēmpurile viitore venitul seū ca drēptă resplată a sudorii sale.

Materialul, prin care dăm înderēpt pământului materiile răpitate în formă de bucate este *Gunoiul*. Gunoiul ni-l dau animalele. Animalele se nutreșe cu plānte. Aceste plānte, precum vedurām mai sus, nu sūnt altceva decăt o grāmada de materii scōșe din pământ și străformate în nutreț, bucate etc. etc; prin urmare când consumă animalele nutrețul nu consumă altceva decăt *materiile scōșe din pământ*. Ajungēnd aceste materii în corpul animalelor erā sufer o străformare precum au suferit când s'au prefăcut în nutreț, bucate etc. etc; și anume: o parte din aceste materii trece în sângele animalelor și se dace cu acesta în tōte părțile corpului, unde se depun și se formēză din ele: carne oșe, nervi, lapte, lână, ér o altă parte nu trece în sânge, ci după ce a suferit în intestine ore care schimbare es afară în formă de escremente (baligă etc).

Materiile, care au trecut în sânge și cu acesta s'au dus în tōte părțile corpului formând carne, lapte, unsore lână etc. nu rămān pentru tot-deuna în corpul animalelor. Esperința ne dovedeșce că aceste materii erā se straformēză în corpul animalelor și anume: o parte din ele arde în plūmāni și produc astfel căldura, care e delipsă organismului animalic spre a putea esista. Aceste materii după ardere se espiră în formă de acid carbonic și de aburi seū se esudă în formă de sudore prin pori corpului. Ccalaltă parte a materiilor, care s'au pre-prefăcut în carne (musculi), nervi etc. se străformēză când lucră animalele și după ce au suferit această straformare erā părășese locurile, unde au fost depuse în formă de carne, nervi etc. și se reîntore erā în sânge, de unde se scot prin rerunchi și se depărtēză din organism în formă de ud.

Din aceste vedem, că gunoiul și udul conțin aprōpe tōte materiile, care le au primit animalele în formă de nutreț, și tot-odată vedem, că de

mare e valoarea fie-cărei bucătică de gunoi și valoare fie-cărui strop de ud; prin urmare putem dice că economul care nu păstrează gunoiul animalelor sale cîl resipescce prin o tractare neratiunală resipescce capitalul depus de natură în formă de materii nutritore în țarina cîmpului seú.

Durere, că economii nostri pre departe nu sînt străbătuți de însemnitatea acestui factor considerabil al economiei rurali. La noi în multe părți se privescce gunoiul de un „rău necesariu“ și se cară la loc, ca să nu ocupe locul în curte (avlie). Cîmpia Bănatului a încetat de a mai fi Egiptul Europei și totuși economii nostri de pe acolo și ađi se țin de datina stramoșilor de a astupa gropile și a face poteci în timp de plóie cu gunoiul seú de a l usca și a l arde în lipsă de lemne. O dovadă bătătoare la ochi despre însemnătatea, ce se pune acolo pe puterea binefăcătoare a gunoiului, ne dă întemplarea următoare: Un econom voind a se scăpa de răul neevitabil a cărat gunoiul din curtea (avlia) s'a pe locul vecinului seú. Acesta infuriat de atăta nedreptate a acusat pre vecinul făcătoriu de rele la antistia comunală pentru fapta comisă în detrimentul seú. Serioasa justiția, reprezentată prin onorabilul jude comunal, care de sigur prin meritele sale căștigate în asemenea casuri și-a umplut urna de alegere cu voturile alegătorilor seú, s'a aflat îndemnat a dicta o pedepsă demnă acusatului îndrumândul tot-odată a căra gunoiul tras pe locul vecinului seú în alt loc acombuat, și una-ca onorabilul jude dorea de mult a rezolvi o cestiune foarte neplăcută a ressortului seú de comunicațiune publică a îndrumat pe acusat a căra gunoiul devenit „corpus delicti“ pe drumul comitatens, unde era o grópă, pe care o trecuse cu vederea ochiul îngrijitoriu al autorității comitatense și care de repețite ori pe contul osiilor și roților frante învășas pe țarenii călătorii, cât e departe realitatea de utopia unui drum comitatens practicabil.

Astfel se tracteză cu gunoiul pe cîmpia Bănatului, care precum am đis mai sus a încetat de a mai fi Egiptul Europei, și unde ca și aiurea ajutoriul prin gunoie nu e nici decum superfluu din contră stările economice actuale sînt și în Bănat astfel, încât decă nu se vor abate economii cât de grabă dela calea rătăcită pe care merg, ci își vor îngropa și de aci înainte capitalul în gropi vor ajunge în abisul, de unde numai este scăpare.

Trebue însă se recunoscem, că sînt ținuturi, unde economii nosri sînt conviși despre binefacerile gunoiului și se folosesc de ele, însă nu în acea măsură, în care s'ar putea folosi; pentru că tractarea gunoiului nici macăr la unul din economii nostri nici chiar la cei mai inteligenți (preoți etc.) e corespondătoare scopului. În loc ca totă bucata de gunoi, fie acea cât de mică să se păstreze cu cea mai mare îngrijire și în loc că tot stropul de ud să se adune vedem gunoiul pretutindenea resfirat

prin curte și udul curgînd în formă de lacuri. În privința acésta ne putem lua exemplul dela germanii din Germania, unde bunăstarea economului se judecă după mărimea și îngrijirea grămeșilor de gunoi și sînt ținuturi în Germania, unde peșitori socotesc zestrea fetelor după mărimea mulțimea și îngrijirea grămeșilor de gunoi ale părinților.

Drept acea următoarele șiruri, care se referesc la tractarea gunoiului și care sînt estrase în parte din lucrările unui dintră cei mai renumiți profesori de economii*) nu vor fi nici decum superflue și cetirea lor nu va fi pentru nici un econom nisui-toriiu perdere de timp.

La tractarea gunoiului trebue să avem în vedere totdeuna principiul, că gunoiul să sufere cât să póte de puține perderi. Spre acest scop este neincunjurat de lipsă, ca gunoiul să se adune în o grópă seú în o grămadă decă nu se cară din staul direct la cîmp, ce se întemplă arare-ori. Forma acéstei grópe e lucru secundariu. Mărimea ei depinde dela numărul animalelor, dela înălțimea până la care voim a grămădi gunoiul și dela timpul, până când cugetăm a lăsa gunoiul în grămadă.

De comun se socotescce un spaț cam de 4 metri pătrați pe un animal mare adecă pe un boi, cal etc. decă voim ca grămada să fie de 1 metru și 80 de centimetri de înaltă și decă voim a lăsa gunoiul 90 de đile adecă 3 luni în grămadă. Adăncimea grópii să nu fie mai mare de jumătate de metru. Ca să nu se scurgă udul în pămînt, fundul grópii, care se face în forma unui fund de luntre, trebue să fie părădit cu pără seú blănit cu scânduri, lemn etc. seú și simplu de lut bătut bine cu maiul. Cu privire la locul unde are a se face grópa de gunoi trebue să observăm, că acest loc să fie ferit de sóre, de vînt și de apă de plóie. Spre a feri gunoiul de sóre și de vînt se pot plánta arbori pe lângă grópă spre care scop se recomandă mai ales plopii.

Spre a scuti grópa de ape o facem în un loc înălțat seú decă nu avem în curtea noastră un astfel de loc, tragem pe lângă grópă șanțuri mici seú o incungiușăm cu un zid scund. Lângă grópă cea mare facem o grópă mai mică însă mai afundă. Acésta serveșce spre a aduna udul din staul, și se numescce *fóntăna de ud*. Serveșce mai departe și spe a aduna udul ce se stórcce eventual din gunoi și se aședă pe fundul grópei de gunoi; drept acea cu privire la acésta împrejurare fundul grópii de gunoi are se fie aplecat cătră *fóntăna de ud*. Udul se scóte din fóntăna cu un vas provăduț cu un mîncu lung, și se vérsă preste grópa de gunoi ca se fie acésta în continu umed.

Gunoiul se cară în grópă cu un căruț (róbă), și se aședă acolo. Când căram gunoiul din staul și l

*) Haberlandt „der allgemeine landwirtschaftliche Pflanzenbau Wien 1879.

punem în grăpă nu e ertat a-l respira preste tot fundul gropii, ci îl grămădim astfel, ca să ajungem la fie-care cărătură seû cel puțin la 2 seû a 3 cărătură înălțimea susatinsă de 1 metru și 80 centimetri. După ce am ajuns acêsta înălțime îl acoperim cu un strat de pământ lutos.

Acêsta o facem cu scop de a împedeca evaporarea părțitor mai însemnate ale gunoiului, cari sînt nesce gase și le numim amoniac și acid salpetric. Spre a împedeca putrețirea prea grabnică a gunoiului călcăm bine gunoiul seû ducem vitele acolo, ca să-l calce.

Când ducem gunoiul la câmp respective când îl încercăm pe trăsura nu începem de odată tótă grăpa luând pe furcă gunoiul, care se află mai de asupra, ci începem grăpa numai la un capăt și nu mergem mai departe până ce nu am dat de fundul gropii. După acêsta continuăm cătră mijlocul gropii, scoțend gunoiul tot-deuna până în fund. Purcedend astfel gunoiul se va mesteca mai bine și nu va fi în o trăsura gunoiul, care s'a aflat în grăpă mai deasupra ăra în altă trăsura gunoiul, care s'a aflat în grăpă mai de desubt.

Mergend cu trăsura la loc să ne îngrijim, ca nu cumva să se respire gunoiul pe drum, și înainte de plecare scuturăm roțile carului bine de gunoiul, ce s'ar fi prins de roți, că fie-care bucățică reprezintă o sumuliță de bani: Când respirăm gunoiul pre loc trēbue să fim băgători de sēmă, ca tôte părțile locului să fie asemenea gunoite, că numai astfel vor fi și bucatele nōstre de asemenea calitate, ce e un lucru fōrte însemnat.

Drept acea purcedem în următorul mod: Din fiecare trăsura facem mai multe grămeđi mici. D. e. decă cārăm pe un juger de pământ 160 măji de gunoiu seû 16 trāsuri socotind pe fiecare trāsura 10 măji, atunci facem din aceste 16 trāsuri 160 de grămeđi cāte de o majă, adecă din fie-care trāsura facem 10 grămeđi, care în lățimea locului vor sta de 1 stānjin ăr în lungimea locului vor sta de 10 stānjini unele de altele adecă pe 10 stānjini pătrați va pica o grămadă adecă o majă de gunoiu. Se pricepe, că acêsta va fi o gunoie slabă.

După ce am făcut grămeđile numai decăt începem a le rēsira căci decă nu facem acêsta, în timp de plōie se spală gunoiul și se stōrce în pământul de sub grămeđi; prin urmare pe locurile, unde aū stat grămeđile mai mult timp cresc bucatele fōrte des lângă olaltă, se fac subțiri la paiu și se aplcă la pământ. Decă e pământul fōrte umed în urma unei vremi nefavorabile, atunci, neputend-ne băga în loc vom fi constrēnși a grămădi gunoiul pe un timp la capătul locului. În cazul acesta inse trēbue să acoperim gunoiul bine cu pământ lutos.

În fine trēbue să rēspondem și la întrebarea, că 6re e mai consult a acoperi numai decăt gunoiul cu plugul saū se recomānda de al mai lāsa neacoperit cu școp de al usca. Acêsta depinde de la na-

tura pământului: Decă pământul e uscat atunci îngropăm gunoiul până ce e umed, ăr' decă e pământul umed, atunci e consult de a lāsa gunoiul mai mult timp spre a se usca.

La tōte aceste mai observăm, că în pământul greu (lutos) se pune gunoiul mai afară, ăr' în pământul ușor (nāsipos) se pune mai adēnc sub brēzdă.

Iosif Bălan,
profesor.

Varietăți.

Episcopul nou denumit al Vêrșetului Ilarion Ruvaraț s'a născut în anul 1832 în comuna *Banovțea veche* în *Sirmia*. Tatăl seû a fost paroch în acea comună El a avut doi frați, dintre carele unul *Dimitrie*, paroch în Semlin, se află încă în viētă. Toți frații aū fost fōrte talentați și părinții i-aū educat cu deosebită îngrijire. Ilarion a frecventat gimnasiul în Carloveț, clasa VII și VIII în Viena, unde a ascultat și absolvit și științele juridice. În anul 1856 s'a înscris ca ascultatoriu ordinariu la institutul teologic din Carloveț funcționand înse tot-deodată și ca profesoriu gimnasial pentru limba latină și sērbă. În anul 1860 s'a călugărit în mănăstirea *Cruședol* luând numele de *Ilarion* în locul numelui de botez de până aci Ioan. Îndată după tunderea în monach s'a chirotonit întru diacon și denumit protodiacon, în anul 1861 fu promovat de archidiacon, în 1866 de sinecel, în 1868 de protosinecel, ăra în anul 1874 sub *natriarcului Trocopie Ivacicovici* de archimandrit al mănăstirei *Ghergheteg*.

El a ocupat în acest timp postul de profesoriu gimnasial, și mai târziu la institutul teologic, apoi de director al acestui institut. A fost membru al reprezentanției fundamentale a gimnasiului și vicepreședinte al Consistoriului archidiececan din Carloveț ș. a.

Patriarcului *Ivacicovici* a fost *Ruvaraț* așa dicend mâna dreptă. El este membru al congresului și deputat la dieta *Croatiei*. Noul Episcop trece la sērbi de cel mai bun, mai exact și mai productiv istoriograf. Atât ca istoriograf, cât și ca scrutătoriu istoric, — el s'a ocupat până acum cu istoria mai veche a sērbilor și esaminarea datelor referitoare la ea, — precum și ca criticătoriu ș'a eluptat un nume respectat de toți. Ca criticătoriu este aspru dar drept. Remarcabilă este activitatea lui și pe terenul teologiei. După archimandritul de odiniōră *Ioan Raici* astăđi *Ruvaraț* este o autoritate de rangul prim în sfera teologică. De aceia alegerea și denumirea lui de Episcop a fost salutată cu bucurie și simpatie nefățărītă în tōte foile sērbesci. În speranță că Presanția Sa va inaugura în diecesa sērbescă a Vêrșetului o cārmuire potrivită intereselor vitali ale bisericei și poporului sērbesc din acea diecesă îl salutăm și noi cei de o credință și o sōrte cu sērbii, și îi dorim cele mai strălucite succese în activitatea sa cea binefăcătōre. *Întru mulți ani.*

Distincțiune. Maiestatea Sa Monarchul a binevoit a-și exprima cu ocaziune pensionării judeului dela tabla reg. din Mureș-Oșorheiū, *Serbian Popovici* preafinalta recu-

noscință pentru excelentele servicii prestate de dînsul în decurs de mai mulți ani ca judecătoriu.

Alegerea Metropolitului-Primat în România. Cetim în „Telegraphul“ din București: *Sâmbătă se va deschide sesiunea sinodului.* În privința alegerii noului Metropolit-Primat se vorbește de candidatura P. S. Metropolitului Moldovei, că în scaunul Metropoliei din Moldova se crede, că va fi înălțat P. S. episcopul Dunării de jos.

Destingere bine și de mult meritată. Părintele *Iosif Tomășel* parochul marelui și frumusei comune *Vrană* din protopopiatul Bisericeii-albe, sâmbătă în 15:27 l. c. a fost distins din partea Prea Sfinției Sale Domnului Episcop cu *brâu roșu*. În grațulăm Părintelui *Tomășel* din toată inima și accentuăm și cu această ocaziune, că Sfinției sale, în prima linie, îi este a se mulțumi, că comuna *Vrană* posedă astăzi școala cea mai frumoasă și mai spațioasă din întreaga diecesă a Carausebeșului, — un important edificiu cu etagi, zidit de arhitectul roman *A. Diacon*, cu trei clase mari și vederose și cortele foarte comode și corespunzătoare pentru învățători. Edificarea a costat, fără de material 9700 fl. încât întreaga valoare a școlii trece peste douăzeci de mii de fiorini. Cunoștem prea bine modestia Părintelui *Tomășel*, șcim prea bine, că dînsul n'a umblat după această distingere, dar cu atât mai bine ne pare, că îi putem gratula la ea, pentru că în parintele *Tomășel* s'a distins și harnica comună *Vrană*, careia îi dorim, ca pentru interesul dovedit și sacrificiile aduse pe terenul bisericesc și școlariu să-și afle

Desființarea contribuțiilor vechi din fostul confiniu militar și introducerea contribuțiilor preserise în Ungaria prin un proiect de lege s'a și însinuat dietei. Prin acest *proiect de lege* se propun spre stergere contribuțiile de casă, de venit, de câștig, de negoț, de industrie, de mori și de scutire, cari au existat până acum pe baza legilor 27 și 28 din anul 1873 și 40 din anul 1882, că din 1 Ianuarie 1887 în locul lor se introduc următoarele contribuții: *Contribuțiunea de casă* în sensul Articilor de lege eșți în anii 1868, 1870, 1875; 1879 și 1883; *contribuțiunea după interesele capitaladelor și după rente* (Art. de lege XXI: 1875 și LX: 1880); *contribuțiunea întreprinderilor* îndatorate de a da socoteli publice (Art. de lege XXIV: 1875 și LX: 1880); *contribuțiunea montanistică* (Art. de lege XXVII: 1875); *darea de câștig* (Art. de lege XXIX din 1875), *darea de consum pentru vin și carne*. Această ultimă dare rămâne însă comunelor pentru acoperirea parțială a speșelor comunale. Contribuțiunea pentru desdaunarea pământului nu se va plăti în fostul confiniu și de aceia peste tot contribuțiunea nu va fi așa de mare, ca în alte părți ale Ungariei.

Mulțămită fiescă. Ilustritatea Sa bunul nostru episcop *Ioan Popasu* s'a îndurat a trimite pre semă școlariilor și școlărițelor mai multe cărți și recuisite de scris, ce au făcut bucurie în școlă, ce nu o pot descrie. Decă pentru acest dar în numele școlariilor și a școlărițelor îmi exprim adăncă mulțămăta mea fiescă rugând cu toți pe atotputințele Dumnezeu, ca să dăruescă pre bunului

și demnului nostru părinte Archiereu încă un șir lung de ani în statornică sănătate și fericire. *Birda*, în 14 Noemvye 1886. *George Petrovici* învățătoriu român gr. or.

Patriarhul ecumenic din Constantinopol Ioachim IV din cauza sănătății sale debilitate ș'a dat demisiunea. Metropolitul din *Cesarea Capadociei* îl va înlocui provisoriu.

Să-ne asigurăm ore viața pentru casul morții. La acesta întrebare răspund mai bine următoarele întâmplări, luate din viața de toate zilele. Solicitatorul de avocat *Ernest M. Gellner* din *Mähr. Weisskirchen* s'a ascurat în 31 Mai 1885 la *reuniunea generală primă a funcționarilor monarhiei austro-ungare* pe o sumă de 2000 fl. pentru casul morții sale în favorul soției lui *Iosefina*. *Ernest M. Gellner* născut în 17. Oct. 1843 și așa fiind el de 42 de ani când sa încheiet asigurația pe viață, a avut să plătescă pe fiecare lună ca premie 5 fl. 20 cr. Înainte de încheierea asigurării dînsul a fost vizitat de medic și din această cercetare a rezultat, că susnumitul *E. M. Gellner* era un barbat sănătos în deplină putere și că dînsul pōtea aspira încă la un șir lung de ani. Cu toate acestea *Gellner* în 1 Oct. 1886 fiind sēra în o societate se vactă, că nu este bine și mergēnd acasă muri în aceeași nopte. lovit de gută. Asigurarea lui a sustat dar numai din 31 Mai 1885 până în 2 Oct. 1886 și dînsul prin urmare a plătit ca premii peste tot numai 88 fl. 40 cr. Suma asigurată de 2000 fl. s'a plătit însă întreaga fără nici o detragere vėduvei. Un asemenea rezultat nu se pōte ajunge pe calea păstrării și economisării. Veduva mulțumesc *reuniunii funcționarilor* prin următoarea epistolă: „Bărbatul meu *Ernest M. Gellner* a fost ascurat la onoabila reuniune a funcționarilor cu polița Nr. 76.572 din 1 Mai 1885 și a răposat ca funcționiariu privat în 2 Oct. 1885 durând contractul de asigurare numai 16 luni. Eu și cei patru copii mici ai mei rămăseserem fără nici un ajutor în desperațiunea și miseria cea mai mare, Din această tristă stare mē scōse suma asigurată de 2000 fl. Mulțumesc din adēncul inimei reuniunii pentru eliberarea momentană și fără detragere a sumei ascurate, ținēndu-mi totdeodată de datorință, ca cu toată casuimea să fac atent pe fie-cine la binefacerile asigurărilor pe viață. Ung. Brod 23 Oct. 1886. *Iosefina Gellner*.” Casul următoriu este și mai interesant. *Carol Ng*, redactor în *Bruck a. d. Mur*, a ascurat un capital de 3000 fl. și o pensune viduală de 400 fl. pe tot anul. Ca premii a plătit pentru asigurarea primă pe lună 7 fl. 47 cr., era pentru a 2ua 11 fl. 24 cr. Contractul de asigurare a durat numai două ani, și vėduva lui a primit cele 3000 fl. și se bucură de o pensune viduală de 400 fl. pecăt va trăi ea, măcar de șar și mărita.

Bibliografie.

În *Librăria Nicolae I. Ciureu* în *Brașov* va apărea: „*Biblioteca Copiilor*.” Scopul acestei *Bibliotecă* este, de a deprinde pe micii școlari a citi o lectură frumoasă și alisă numai pentru ei.

„*Biblioteca Copiilor*” va cuprinde: *Istoriore morale, fabule, legende, basme, și poesii populare alese din litera-*

tura română. În publicațiunea despre apărerea acestei biblioteci dl N. I. Ciurea continuă: rugându-vă, să binevoii amî încurajia această întreprindere și a îndemna și D-V. pe copii la procurarea acestei biblioteci, carea cred că va servi numai spre folosul fiecărui copil, avînd totodată în vedere, că o astfel de Bibliotecă pentru copii, care este atît de cîtină va afla loc în casa fiecărui român, care voește să dea o educație bună și instructivă copiilor sîi.

Condițiunile pentru vînzare la „Biblioteca copiilor”:

Fie-care număr singuratic constă numai 2 cruceți.

10 Numere diferite sîi de același Număr constă 15 cr. și așa mai departe se socotesc Numărul cu 1 $\frac{1}{2}$ cr. astfel că cumpărătorii sîi vor bucura de un Rabat de 25%.

Espediția sîi face franco sub bandă. „Biblioteca copiilor” pe credit nu sîi vinde.

Posta redacțiunii

„Ludimagister” în Nrul scîi 17 numesc decisiul cons. Nr. 564 Sc. prin care comitetul vechiul al Reuniunii învîțătorilor este autorizat a conduce mai departe afacerile ei pînă la proxima adunare generală, paradox și că el nu știe, că pe ce basă s'a adus acel decisi. Nu putem știe nici noi, că ce înțelege Ludimagister sub cuvîntul paradox. În conversația de toate zilele acest cuvînt are înțelesul de antedoctinar, nelogic. Cumcă decisiul cons. susmemorat ar fi luat încontra vre unei doctrine sau contra regulilor logice este o părere apartă a redacțiunii dela Ludimagister și admitînd precum am avut ocaziune a ne și convinge mai de multe ori, că redacțiunea dela Ludimagister va fi avînd vreo edițiune a unei colecțiuni de doctrine sau a unei logice noue pînă astăzi necunoscute, în lipsa acestor edițiuni nu ne putem pronunța în cestiuine și așa nu putem supune unei controle drepte opiniunea exprimată. Sîntem însă în plăcuta pozițiune a lumina redacțiunea Ludimagisterului în ceiace privește basa decisiului consistorial. El sîi basoză pe § 110 din statutul organic, carele sună: Consistoriul eparchial este organul administrativ și judecătoreșc permanent în trebile bisericesci școlari și fundamentali în întreaga diecesă. Reprezentanța comitetului de mai nainte în justa ei nedumenire s'a adresat către Consistoriul cu întrebarea, că ce este de făcut. Consistoriul nu a fost numai în dreptul și competența sa, dar a avut și datorința neomisiveră de a aduce decisi în cestiuine. Cine vrea să înțelgă, va înțelege acum basa decisiului consistorial desmemorat.

Rugăm pe acei domni și comune bisericesci, cari sîi află în restanță cu prețul abonamentului fie pe anul 1886 întreg, sau numai a II jumătate alui, să binevoescă a trimite cât mai curînd restanțele, căci avem a ne refui cu tipografia

CONCURS.

Pre basa ordinațiunii Consistoriale din 15 Noiembrie 1886 Nr. 746 B., sîi escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan pe lângă parochul *Iosif Tomășel* din Vranî.

Emolumentele sînt:

Una parte din trei din toate venitele parochiei de a II clasă.

Doritorii de a ocupa acest post aîi sîi dovedescă că sunt de religiunea gr. orient; că aîi cel puțin patru clase gimnasiale sau reale, și că aîi absolvat cu succes bun teologia în unul din institutele noastre. Cei mai bine calificați vor fi preferiți la candidare și alegere.

Timpul de recurgere este dela prima publicare în „Fôia diecesană,” pînă în 30 de zile, în care restimp recurenții aîi sîi sîi prezenteze în biserica din Vranî spre așî arêta desteritatea în cântare și predicare.

Alegerea sîi va ținea în 26 Decembre a. c. Recursele aîi a sîi trimite protopresbiterului tractual *Filip Adam* în Iam.

Vranî, în 18 Noiembrie 1886.

53—1

Comitetul parochial.

În conțelegere cu protopresbiterul *Filip Adam*.

Nr. 13 sc. ppr.

Edict.

Pe basa ordinațiunii Ven. Consistoriul al diecesei gr. or. rom. a Caransebeșului din 8 Octobrie 1886 Nr. 740 B. George Cernatescu din Calafat în România, după ce de 16 ani șîi-a părăsit domiciliul și pe legitima sa soție Alexandrina Cernatescu, născută Maciar de religiunea gr. or. din Mehadia, și acum nu sîi știe locul ubicațiunii sale; sîi citoză prin acosta, ca în termen de trei luni, computat dela prima publicare a acestui edict în „Fôia diecesană”, să sîi prezenteze înaintea subscrișului for matrimonial, căci la din contră procesul divorțial urzit în contra-i de cătră numita sa soție, sîi va pertracta și decide și în absența lui, conform prescrișelor regulamentului în cause matrimoniale.

Dela forul matrimonial gr. or. rom. de I. instanță al Mehadii.

Mehadia, în 3 Noembrie 1886.

49—3

Dionisiu Popoviciu
adm. protopresbiteral.

CONCURS.

Pe basa decisiului consistorial dtto 8 Octomvrie a. c. Nr. 626 B. sîi escrie concurs pentru postul de capelan prelângă veteranul și neputinciosul preot *Grigorie Gherban* din Uliuc protopresbiteratul Jebelului cu termen pînă la ultima Noemvrie a. c. st. r.

Emolumentele sînt a treia parte din toate beneficiile parochiei, care este de clasa III-a

Competenții aîi așî trimite recursele lor instruite conform stat. org. și a Regulamentului pentru parochii pînă la sus indicatul termen la adresa Reverendis: D. *Alexandru Ioanovici* protopresbiter în Jebel.

Uliuc, în 2 Noemvrie 1886.

Comitetul parochial în conțelegere cu protopresbiterul tractual.

50—3

CONCURS.

Pe baza deciziei aduse în puterea ș-lui 63 din stat. org. în ședința Comitetului protopresbiteral gr. or. rom. al Panciovei, ținută în 11 Septembrie 1886, care decise să încuviințat și din partea Ven. Consistoriului diecesan cu ordinațiunea ddto 18 Octombrie 1886 Nr 850 B. prin această se scrie concurs pentru ocuparea definitivă a postului de protopresbiter gr. or. rom. în tractul Panciovei.

Competenții au să dovedească, cumcă posed minimum calificațiunea normată în §. 15. lit. a din regulamentul pentru parohii de classa I-a. având și testimoniu de maturitate.

Între competenți asemenea calificați va fi preferit acela, care va proba, că a făcut studii la vre-o facultate juridică ori filosofică.

Emolumintele împreunate cu acest post sunt:

1) *Dotățiunea împreunată cu parochia protopresbiterală vacantă din Uzdin*, constatătoare din una sesiune parochială de pământ întregă, birul și stola parochială îndatinată dela familiile amintitei parochii.

Devenind însă în decursul timpului vacantă o parochia din comuna Satul-noi, carea prin măritul Congres național bis. ținut în anul 1881 este hotărâtă de loc central al Protopresbiteratului, protopresbiterul ales va avea să se mute în comuna Satul-noi și să ocupe parochia vacantă de acolo cu dotățiunea ei în locul celei din Uzdin, carea apoi se va ocupa de alt preot.

2) *Birul protopresbiteral anual* dela preoții tractului conform punct. 32 alinea c) din rescriptul declaratoriu illiric.

3) *Tacsile pentru ședulele de cununie* cu câte 2 fl. fie-care ședulă.

4) *Paușalile de călătorie* prestându din partea Ven. Consistoriului în sumă anuală cu 100 fl.

Protopresbiterul ales va avea să locuască în comuna, în carea se află parochia protopresbiterală.

Să observă, că scrierea de concurs pentru acest protopresbiterat se face între marginile deciziei cons. din 15 Mai 1886 Nr. 416 B. publicată în „Fóia diecesană“ Nr 23 a. c. cu comunele înșirate în acea deciziune.

Doritorii de a concurge la acest post de protopresbiter vor avea a substerne petițiunile lor de concurs instruite cu documinte în formă autentică despre calificațiunea și ocupațiunea lor de până acum în termen de 30 zile dela I-a publicare în „Fóia diecesană“ din Caransebeș Prea On. Domn *Filip Adam*, comisariu consistorial denumit pentru conducerea actului electoral și protopresbiter în Iam.

53—2

Iam în 11 Noembrie 1886.

Filip Adam

Protopresb. și Comisariu consis.

CONCURS.

Conform deciziei Venerab. Consistoriului din 21 Octombrie 1886 Nr. 343 §. pentru îndeplinirea postului învățătoresc la școala gr. ort. din *Banloc*, protopresbiteratul Ciacovei, se scrie concurs cu termen de alegere până la 7 Decembrie 1886 c.

Emolumintele sunt:

1. În bani gata 140 fl.
2. 25 Hl. de grâu și 12:50 Hl. de cucuruz.
3. Pentru lumină și sare 6. fl. Pentru lemne 20 fl. Pentru scripturistică 8 fl.
4. Pentru participare la conferințe 5 fl. La Reuniune 5 fl.
5. Paie pentru încălzirea școlii și chiliei învățătorului după trebuință.
6. 1½ juger de pământ arătoriu. — Dela înmormântări unde va fi pofitit 33 cr. — Cortel liber cu 2 chilii și grădină de legumi.

Recurenții să-și trimită recursurile instruite cu documintele necesarii conform stat. org. bis. producând și diplomă din limba magiară, adresate comitetului parochial din Banloc Prea On. oficiu protopresbiteral în Ciacova, Cottul Timiș, până la 5 Decembrie vechiu.

Banloc, în 23 Octombrie 1886.

52—2

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine:

P. Miulescu
protopresbiter.

CONCURS.

Se scrie pentru ocuparea postului învățătoresc la școala răs. rom. din *Srediștea-mică*, Comitatul *Timișului*, protopresbiteratul *Vârșetului*, cu termenul de alegere până la 7. Decembrie 1886 st. v.

Emolumintele sunt:

1. în bani gata 300 fl. v. a.
2. pentru cercetarea conferințelor 10 fl.
3. „ scripturistică 5 fl.
4. „ curățirea școlii 5 fl.
5. Două jugere de vie.
6. Patru orgii lemne.
7. Cortel liber și grădină de legumi.

Recursurile ajustate cu documintele prescise conform stat. org. bis. și adresate comitetului parochial din *Srediștea-mică*, să se subșternă oficiului protopresbiteral gr. or. în *Mercina per Varadia*. Recurenții au a se înfațișa la biserica în o duminică sau serbătoare pentru de a-și arăta desteritatea în tipic și cântare.

Srediștea-mică la 31 Octombrie 1886.

48—3

Comitetul parochial în conțelegere cu protopresbiterul tractual.